

DON
DELILLO

Tăcerea

Traducere din limba engleză și note de
Alexandra Coliban

*Nu știu cu ce arme se va lupta
în cel de-Al Treilea Război Mondial,
dar în cel de-Al Patrulea Război
Mondial se va lupta cu pietre și bâte.*

Albert Einstein

Partea întâi

1

Cuvinte, enunțuri, cifre, distanța până la destinație.

Bărbatul a apăsă pe buton, iar scaunul s-a lăsat pe spate. A rămas cu privirea proptită pe cel mai apropiat dintre micile ecrane amplasate deasupra lui, imediat sub compartimentul pentru bagaje, unde cuvintele și cifrele se schimbau odată cu evoluția zborului. Altitudinea, temperatura exterioară, viteza, ora aterizării. Ar fi vrut să doarmă, dar nu-și putea dezlipi ochii de ecran.

Heure à Paris. Heure à London.

— Ia uite, a spus el, dar femeia a îngânat absent din cap, continuând să scrie într-un carnetel albastru.

A început apoi să recite cu voce tare cuvintele și cifrele, pentru că i se părea complet lipsit de noimă și de efect să înregistreze, pur și simplu, schimbarea datelor, pierzându-le apoi pe fiecare în zbârnâiala avionului, combinată cu zbârnâiala propriilor gânduri.

— Bun. Zece mii cincizeci și nouă metri altitudine. Cu minunată exactitate. *Température extérieure* minus cincizeci și opt grade C.

A tăcut, așteptând-o să spună „Celsius“, dar ea se uita la carnetul așezat pe măsuța rabatabilă din fața ei, căzută pe gânduri, iar apoi a început din nou să scrie.

— Bun. Ora la New York douăsprezece cincizeci și cinci. Nu precizează dacă a.m. sau p.m. Nu că n-am ști, oricum.

Somnul era cheia. Trebuia să doarmă. Dar cuvintele și cifrele nu-i dădeau pace.

— Ora aterizării șaisprezece treizeci și doi. Viteza șapte sute cincizeci și opt kilometri pe oră. Timpul până la destinație trei treizeci și patru.

— Mă tot gândesc la felul principal, a spus ea. Și mă mai gândesc la șampania cu sirop de coacăze.

— Dar nu ți-ai comandat.

— Părea cam sofisticată. Dar de-abia aștept să primim fursecuri, mai încolo.

Vorbea și scria în același timp, iar el o privea. Oare scria ce spunea cu voce tare, ce spuneau amândoi?

Ea a continua:

— Celsius. Cu C mare. E numele cuiva. Nu mai țin minte prenumele.

— Bun. Dar de *vitesse* ce zici? Ce înseamnă *vitesse*?

— Mă gândesc la Celsius și la studiile lui despre măsurătoarea centigradă.

— Mai e și Fahrenheit.

— Da, și el.

— Ce înseamnă *vitesse*?

— Ce?

— *Vitesse*.

— *Vitesse*, viteză, i-a răspuns ea.

— *Vitesse*. Șapte sute patruzeci și opt de *k* pe oră.

Îl chema Jim Kripps. Dar, pe durata acestui zbor, numele lui era numărul scaunului unde stătea așezat. Așa era procedura, procedura lui, în conformitate cu numărul ștampilat pe tichetul de îmbarcare.

— Era suedez, a spus ea.

— Cine?

— Domnul Celsius.

— Te-ai uitat un picuț pe telefon?

— Ei, știi și tu cum se întâmplă de obicei.

— Știu, se ridică la suprafață din adâncurile memoriei. Când îți vei aminti numele lui mic, să vezi atunci presiune pe mine.

— Ce presiune?

— Să dezgrop și eu numele mic al domnului Fahrenheit.

— Hai, vezi-ți de ecranul tău, a zis ea.

— Zborul ăsta. Toate zborurile lungi, de fapt. Atâtea ore. Plictiseală e puțin spus.

— Activează-ți tableta. Uită-te la un film.

— Am chef de vorbit. Nu de căști. Amândoi avem chef de vorbit.

— Fără căști, atunci, a spus ea. Vorbim și scriem.

Ea era Tessa Berens, soția lui Jim, cu pielea închisă la culoare, de stirpe caraibo-europeano-asiatică, poetă publicată des în revistele literare. Activa și în mediul online, ca editor al unui grup consultativ care răspundea la întrebările abonaților, pe diverse teme, de la surzenie la echilibru corporal sau demență.

Aici, în zbor, mare parte din ce-și spuneau cei doi părea rezultatul unui proces automat, un șir de remarci generate de însăși natura călătoriei cu avionul. Nimic din pălăvrăgeala de prin case sau restaurante, unde amploarea mișcării e domolită de gravitație: o conversație imponderabilă. Toate orele petrecute deasupra oceanelor sau a vastelor întinderi de uscat, propoziții retezate, încapsulate, pasageri, piloți, însoțitori de zbor, orice cuvânt fiind uitat în clipa când avionul atingea pista de aterizare și începea să ruleze spre o poartă liberă de debarcare.

Doar el avea să-și amintească o parte, își spunea, în toiul nopții, stând întins în pat — imagini cu oameni înveliți cu păturile companiei aeriene, părând morți, stewardesa înaltă întrebându-l dacă dorește încă un pahar de vin, finalul zborului, stingerea indicatorului luminos

pentru centura de siguranță, sentimentul de ușurare, pasagerii stând la coadă pe culoare, așteptând să coboare, însoțitorii de zbor la ieșire, mulțumind și plecându-și capetele, zâmbetele de reclamă.

— Caută un film. Uită-te la un film.

— Mi-e prea somn. Distanța până la destinație două mii cinci sute șaptezeci și șase kilometri. Ora la Londra optsprezece zero patru. Viteza șapte sute patruzeci și opt kilometri pe oră. Citesc tot ce apare. *Durée du vol* trei patruzeci și cinci.

— La ce oră e meciul? întrebă ea.

— La șase jumate e lovitura de începere.

— Ajungem acasă până atunci?

— Nu ți-am citit de pe ecran? Ora sosirii, așa și pe dincolo.

— Nu uita că aterizăm în Newark.

Meciul. În altă viață, ar fi interesat-o. Zborul. Voia să ajungă la destinație fără acest episod intermediar. Îi plac cuiva zborurile lungi? Ei sigur nu.

— *Heure à Paris* șaptesprezece zero opt, a spus el. *Heure à London* optsprezece zero opt. Viteza șapte sute patruzeci și cinci kilometri pe oră. Tocmai a scăzut cu peste trei kilometri pe oră.

— Bine, hai să-ți spun ce scriu. E foarte simplu. Niște lucruri pe care le-am văzut.

— În ce limbă?

— În engleză elementară. Vaca a sărit peste lună¹.

---

1. *The Cow Jumped Over the Moon* — vers dintr-un cunoscut cântec pentru copii.

— Avem pliante, broșuri, volume întregi.

— Simt nevoia să le văd scrise de mâna mea. Poate peste douăzeci de ani, dacă mai trăiesc, voi găsi ceva ce lipsește, ceva ce-mi scapă acum, dacă mai trăim cu toții, peste douăzeci de ani, peste zece ani.

— Să-ți ocupi timpul. E și asta ceva.

— Să-ți ocupi timpul. Să fii plicticos. Să-ți trăiești viața.

— OK. *Température extérieure* minus cincizeci și șapte F, spuse el. Îmi dau toată silința să pronunț în franceză elementară. Distanța până la destinație două mii cinci sute treizeci și nouă de kilometri. Ar fi trebuit să închiriem o mașină.

— Lasă că luăm un taxi.

— Tot puhoiul de oameni, din așa un zbor. Au mașini care-i așteaptă. Înghesuiala de la ieșiri. Știi exact încotro s-o apuce.

— Au bagaje la cală, majoritatea, sau o parte din ei. Noi n-avem. Avantaj noi.

— Ora la Londra optsprezece și unsprezece. Ora aterizării șaisprezece treizeci și doi. Așa era și data trecută. Încurajator, presupun. Ora la Paris nouăsprezece și unsprezece. Altitudine zece mii de metri. *Durée du vol* trei și șaisprezece.

Pronunțarea cuvintelor și a cifrelor, rostirea lor, cu toate detaliile, făceau ca acești indicatori să trăiască o vreme, consemnați oficial, sau consemnați voluntar: imaginea auditivă, s-a gândit el, a unui undeva, cândva.

— Închide ochii, a spus ea.

— Bine. Viteza șapte sute șaiszeci și șase kilometri pe oră. Timpul până la destinație.

Îi dăduse dreptate, hai să nu predăm bagajele la cală, le înghesuim în compartimentul de bagaje. Cu ochii la ecran, îi fugi gândul la meci, pentru o clipă, deși nu-și amintea cu cine jucau Titanii¹.

Ora sosirii șaisprezece treizeci. *Température extérieure* minus patruzeci și șapte C. Ora la Paris douăzeci și treisprezece. Altitudine zece mii doi metri. Îi plăceau cei doi metri. Desigur, nu puteau fi ignorați. Temperatura exterioară a aerului minus cincizeci și trei F. *Distance de parcours*.

Cu Lupii de mare², evident.

Kripps era un nume de bărbat înalt, iar el era într-adevăr înalt, dar rezervat, reușind fără probleme să treacă neobservat. Nu era o scăfârlie țanțoșă ițindu-se deasupra mulțimii, ci o siluetă cocoșată, binecuvântată cu anonimatul.

S-a gândit din nou la procesul de îmbarcare, la toți pasagerii așezați, în sfârșit, la masa ce avea să fie servită curând, la prosoapele umede și calde pentru șters pe mâini, la periuța și pasta de dinți, la șosete, la sticla de apă, la perna adusă odată cu pătura.

Se simțea, oare, jenat de toate aceste facilități? Hotărâseră să dea banii pe business class pentru a evita, de data asta, provocarea de a zbura înghesuți pe o distanță lungă.

---

1. Tennessee Titans — echipă profesională de fotbal american din Nashville, Tennessee.

2. Seattle Seahawks — echipă profesională de fotbal american din Seattle, Washington.

Masca pentru ochi, crema de față, căruciorul cu vinuri și băuturi alcoolice, împins din când în când pe culoar de un însoțitor de zbor.

Se uita la ecranul suspendat, cuprins de sentimentul tâmp de huzur. Își spunea că e un simplu turist. Avioane, trenuri, restaurante. Niciodată nu-și propunea să se îmbrace bine. Rezultatul părea opera unui alt sine, un impostor. Bărbatul din oglindă îl impresiona întotdeauna cu ținuta lui îngrijită.

— În ce zi a plouat? întrebă ea.

— Scrii în jurnal despre ziua cu ploaie. O immortalizezi. Toată ideea unei vacanțe e să fie extraordinară. Tu mi-ai spus asta. Să reții punctele culminante, momentele și orele intense. Plimbările lungi, mesele delicioase, cramele, viața de noapte.

Nici nu se asculta vorbind, știa că sunt banalități.

— *Jardin du Luxembourg, Ile de la Cité, Notre-Dame*, infirmă, dar încă în viață. *Centre Pompidou*. Încă mai am cotorul de la bilet.

— Trebuie să știi în ce zi a plouat. E important ca, peste ani de zile, când mă uit la însemnări, să regăsesc precizia, detaliile.

— Nu te poți abține.

— Nici nu vreau să mă abțin, a spus ea. Tot ce vreau e să ajung acasă și să mă uit la un perete gol.

— Durata până la destinație o oră douăzeci și șase. Hai să-ți zic ce nu-mi amintesc eu. Numele companiei aeriene. Acum două săptămâni, când am plecat, cu altă companie, fără ecrane bilingve.

— Dar te bucuri de ecran, nu? Ți place ecranul.

— Da, mă ajută să ignor zgomotul.

Totul prestabilit, un zbor lung, ce gândim și ce spunem, imersiunea într-o unică și prelungă vibrație armonică, zgomotul motorului, cum acceptăm ideea de a ne adapta la el, cum îl suportăm, deși nu e nici pe departe suportabil.

Un scaun care se adaptează la dorința pasagerului de a face un masaj.

— Apropo de amintit, îmi amintesc acum, a spus ea.

— Ce?

— Mi-a picat, din senin. Anders.

— Anders.

— Numele mic al domnului Celsius.

— Anders, a repetat el.

— Anders Celsius.

Era satisfăcută. Cum îi venise, de nicăieri. Aproape că s-a ales praful de nicăieri. Când o informație lipsă răsare fără ajutor digital, fiecare o anunță celuilalt cu privirea pierdută în depărtare, pe tărâmul celor cândva știute și rătăcite.

— Bine crescuți, copiii din avionul ăsta, a spus el.

— Sunt conștienți că nu zboară la *economy*. Pătruși de responsabilitate.

Vorbea și scria simultan, cu capul aplecat.

— OK. Altitudine trei mii o sută cincizeci și nouă de metri. Ora la New York cincisprezece zero doi.

— Doar că noi mergem la Newark.

— Hai că nu trebuie să vedem fiecare minut din meci.

- Eu sigur nu.
- Nici eu, i-a răspuns el.
- Pe cine crezi că păcălești?

Se hotărî să doarmă jumătate de oră, sau până le aducea însoțitorul de zbor gustarea de dinainte de aterizare. Ceai și ceva dulce. Avionul începu să se clatine când într-o parte, când în alta. Știa că ar trebui să ignore asta și că Tessa ar trebui să ridice din umeri și să zică: măcar până acum a fost un zbor liniștit. Se luminase indicatorul roșu pentru centura de siguranță. Își strânse centura și rămase cu ochii la ecran, iar ea se ghemui și mai mult, aproape lăsându-se peste agendă. Avionul începu să se zguduie și mai rău, altitudine, temperatura aerului, viteză, continua să le urmărească pe ecran, fără a spune nimic. Zgomotul îneca toate celelalte sunete. O femeie apără clătînându-se pe culoar, venind de la toaletă. Se îndrepta spre rândul din față, ținându-se de spătarele scaunelor ca să nu-și piardă echilibrul. În difuzoare se auzi mai întâi vocea unuia dintre piloți, vorbind în franceză, apoi vocea unui însoțitor de zbor, în engleză. Se gândi să reia cititul cu voce tare de pe ecran, dar își spuse că n-ar fi fost decât încăpățănare prostescă în tot chinul acela fizic și mintal. Ea se oprise din scris și îl privea, iar el se gândi că ar trebui să-și ridice spătarul scaunului, lăsât pe spate. Scaunul ei era deja ridicat, își pliase și măsua de pe spătarul scaunului din față, punându-și agenda și pixul în buzunarul de dedesubt. Se simți o izbitoră puternică undeva sub ei. Ecranul se înnegri. Pilotul vorbi

în franceză, fără să urmeze și traducerea în engleză. Jim își încleștă mâinile pe mânerul scaunului, apoi îi verifică Tessei centura și o mai strânse o dată pe a lui. Își imaginează că toți pasagerii se gândesc la jurnalul de știri de la ora șase, de pe Channel 4, așteptând știrea despre avionul lor prăbușit.

— Ne e frică? întrebă ea.

Lăsă întrebarea să plutească, fără răspuns, gândindu-se la ceai și ceva dulce, ceai și ceva dulce.